

■ Мінус чатыры нулі

Менш чым праз тры тыдні ў нас з вамі з’явяцца новыя грошы. Будзе праведзена дэнамінацыя, калі замест старых звычайных банкнот узору 2000 года мы пачнём атрымліваць новыя папяровыя грошы і манеты ўзору 2009 года. Маштаб аб’яўленай дэнамінацыі складзе адзін да 10 тысяч (за сённяшнія 100 рублёў нам дадуць адну новую капейку). Вось тады з мільянераў мы ператворымся ў звычайных людзей, якія атрымліваюць заробкі сотнямі паўнаwartасных рублёў. Мы працягваем адказваць на ўсе існуючыя пытанні, якія звязаны з увядзеннем новых грошай. У гэтым дапамагаюць спецыялісты Нацбанка, Мінгандлю і падатковага ведамства.

ІЗНОЎ ВЯРТАЕЦЦА ЗВОН МАНЕТ...

І чэргі, упэўнены спецыялісты гандлёвай сферы

На рэшту атрымаем манеты

Тыя, хто прывык у крамах разлічвацца наяўнымі грашыма, ужо ў ліпені абавязкова атрымаюць у свае кішэні першыя нацыянальныя манеты. Усяго мы будзем мець восем наміналаў беларускіх манет: адну, дзве, пяць, дзесяць і дваццаць капеек (гэта 100, 200, 500, 1000 і 2000 на старыя грошы), а таксама адзін і два рублі (10 тысяч і 20 тысяч узору 2000 года). Заўважу, што менавіта наміналамі гэтых грошай мы атрымліваем рэшту на касах. Так што даволі хутка манеты атрымаюць усе, хто не сябруе актыўна з банкаўскімі карткамі.

З цягам часу гэтых самых манет на руках у насельніцтва павінна быць шмат, бо старых грошай у абарачэнні будзе ўсё менш, а на рынках з «пластыкам» працуюць далёка не ўсе структуры. Наша банкаўская сістэма сітуацыю пралічыла загадз.

«Буйныя банкі, якія маюць значную колькасць пунктаў ва ўсіх рэгіёнах Беларусі, рыхтуюцца адкрыць спецыяльныя касы для размену банкнот старога і новага ўзораў на манеты ў сваіх разлікова-даведаных цэнтрах. Гэтую працу актыўна праводзіць Беларусбанк, БПС-Ашчадбанк і іншыя банкі краіны», — паведаміў начальнік галоўнага ўпраўлення наўнага грашовага абарачэння Нацыянальнага банка Сяргей ГАЙКО на нарадзе ў Міністэрстве гандлю.

На працягу ліпеня практычна 100% банкаўскай сістэмы прайойдзе на загрузку банкаматаў новымі купюрамі.

Паводле яго слоў, пакуль застаюцца пытанні па частцы інкасацыі старых банкнот. «Мы падрыхтавалі яшчэ ліст-тлумачэнне на банкаўскую сістэму. Гэтая інструкцыя хутка з’явіцца на афіцыйным сайце Нацбанка, каб кліенты бачылі тэхналогію здачы выручкі», — расказаў спецыяліст. Пры гэтым ён падкрэсліў, што ў цэлым у банкаў практычна няма пытанняў да нацыянальнага фінансавага рэгулятара аб працы з 1 ліпеня. Таксама Сяргей Гайко паведаміў, што гэтымі днямі Нацыянальны банк Беларусі звярнуўся да ўсіх гультычоў банкаўскай сістэмы з просьбай дастаўляць кліентам (суб’ектам гаспадарання) грошы новага ўзору па мінімальным тарифах за перавозку. «Мы гатовыя падмацоўваць банкаўскую сістэму банкнотамі і манетами бясплатна пэўны перыяд часу. Акрамя таго, мы даводзім банкам, каб і яны таксама гэтыя аперацыі ажыццяўлялі без аплаты. Адзіны ёсць

момант: фарміраванне банкнот і манет будзе ажыццяўляцца бясплатна, але сама паслуга перавозкі будзе мець пэўную плату. Але мы пайшлі далей: просім банкі разглядаць пытанне дастаўкі па максімальна нізкіх тарифах за перавозку або наогул без збірання платы», — адзначыў Сяргей Гайко. Акрамя таго, паводле яго слоў, Нацыянальны банк рэкамендуе актыўна дастаўляць новыя грошы ў разлікова-даведаных цэнтры, якія знаходзяцца на тэрыторыі гандлёвых аб’ектаў, і прадастаўляць магчымасць кліентам ажыццяўляць бясплатны абмен.

З карткамі будзе прасцей

Намеснік міністра гандлю Ірына НАРКЕВІЧ паведамляе, што іх ведамства разлічвае на максімальна хуткі абмен старых банкнот на новыя.

«Мы лічым, што наш гандаль і сэрвіс арганізуюць зладжаны абменны працэс у максімальна хуткі тэрмін. Але прагназаваць сітуацыю пакуль складана», — адзначыла спадарыня Наркевіч. Яна падкрэсліла, што пакупнік будзе мець права да 1 студзеня 2017 года разлічвацца купюрамі як новага, так і старога ўзору. «Зразумела, што першыя часы пасля дэнамінацыі ў крамах будуць чэргі. Але мы павінны ўсведамляць і тое, што пры разліку карткай ніякіх праблем не будзе. Трэба пра гэта больш гаварыць і тлумачыць перавагу безнаяўных разлікаў», — лічыць намеснік міністра.

Таксама Ірына Наркевіч нагадала, што Нацыянальны банк парэкамендаваў банкаўскай сістэме бясплатна падмацоўваць суб’екты гаспадарання новымі грашыма. Акрамя таго, намеснік міністра канстатавала, што бясплатны абмен можна будзе ажыццяўляць у шасці аддзяленнях рэгулятара ва ўсіх абласцях краіны.

Безнаяўныя разлікі — толькі ў новым маштабе рубля

Банкі Беларусі загадзя раскажуць аб інавацыях у афармленні дакументаў для безнаяўных разлікаў у сувязі з дэнамінацыяй. Аб гэтым гаворыцца ў пастанове праўлення Нацыянальнага банка ад 23 мая №266.

Згодна з гэтым дакументам, нашы камерцыйныя банкі не пазней за 15 чэрвеня з дапамогай сістэм дыстанцыйнага банкаўскага абслугоўвання, SMS-паведамленняў, па тэлефоне або па пошце, шляхам накіравання звестак на e-mail прайнфармуюць кліентаў пра змены ў афармленні разліковых дакументаў у сувязі з дэнамінацыяй. Гэтую інфармацыю таксама можна будзе знайсці ў месцах абслугоўвання кліентаў

і на афіцыйных сайтах банкаў. У пастанове, у прыватнасці, сказана, што з 1 ліпеня пры ажыццяўленні безнаяўных разлікаў у беларускіх рублях у накіраваных у банк разліковых дакументах сума пераводу павінна паказвацца ў беларускіх рублях-капейках. Тут і ў старым маштабе грашовай адзінкі паралельнага абарачэння не будзе. Банкі з

Фота Надзеі ІВУЖАН.

першага дня ліпеня не будуць прымаць да выканання (на інкаса) дакументы, аформленыя з парушэннем гэтага і некаторых іншых патрабаванняў.

Разліковыя дакументы, прынятыя, але не выкананыя па заканчэнні банкаўскага дня 30 чэрвеня, канфіскоўваюцца банкамі і не пазней за 2 ліпеня вяртаюцца без выканання (не выконваюцца). Аб гэтай асаблівасці банкі таксама прайнфармуюць сваіх кліентаў да 15 чэрвеня.

Банкаматы прымусяць працаваць толькі «па-новаму»

Каля 35% банкаматаў Беларусі 1 ліпеня будуць загрузжаны грашовымі знакамі ўзору 2009 года, паведамляе прэс-служба нашага фінрэгулятара.

«Нацыянальны банк настойвае на максімальнай загрузцы банкаматаў новымі грашыма ўжо з 1 ліпеня. Банкі на гэта нацэлены. Разлічваем, што каля 30-35% банкаматаў будуць загрузжаны новымі банкнотамі. А на працягу ліпеня практычна 100% банкаўскай сістэмы прайойдзе на загрузку банкаматаў новымі купюрамі», — адзначыў начальнік ўпраўлення Нацбанка Сяргей Гайко.

Ён падкрэсліў, што галоўная задача, якую ставіць Нацыянальны банк, — як мага хутчэй напоўніць сістэму новымі грашовымі знакамі і выключыць з абарачэння банкноты ўзору 2000 года. «Мы разумеем, што паралельнае абарачэнне або магчымасць разлічвацца двума наміналамі — новым і старым — будзе выклікаць складанасці, таму асноўная задача банкаўскай сістэмы — максімальна забраць адны і выпускаць другія. У гэтай частцы ўсё, што залежала ад Нацыянальнага банка, зроблена, а ўсе неабходныя рашэнні прыняты», — запэўніў спецыяліст.

«Кругласутачнікам» уначы на 1 ліпеня дазволілі не працаваць

Установам грамадскага харчавання, бытавога абслугоўвання і магазінам, рэжым функцыянавання якіх прадугледжвае працу і пасля поўначы, Мінгандлю дазволіла зачыніцца ў ноч з 30 чэрвеня на 1 ліпеня. У ведамстве прынялі такое рашэнне ў сувязі з правядзеннем дэнамінацыі, калі могуць узнікнуць складанасці з аплатай тавараў або паслуг банкаўскай карткай.

У ведамстве ўдакладнілі, што такім установам уначы перад дэнамінацыяй дазваля-

ецца зачыніцца «без паведамлення адпаведнаму мясцоваму выканаўчаму і распарадчаму органу» альбо перайсці на разлікі наяўнымі грашыма. Так, расклад працы можна падкарэктаваць самастойна, але «ў гэтых выпадках у абавязковым парадку павінна быць прадастаўлена адпаведная інфармацыя спажыўцам», — папярэджаюць у Мінгандлю.

Надбаўкі і нацэнкі карэктуюцца на карысць спажыўцоў

Мінгандлю таксама растлумачыла, як пасля дэнамінацыі акругляць цэны на групы тавараў, на якія распаўсюджваецца дзяржаўнае рэгуляванне.

Спецыялісты міністэрства адзначаюць, што суб’ектам прадпрымальніцкай дзейнасці пры акругленні цэн абавязкова трэба выконваць гранічныя памеры рознічных цэн, гандлёвых надбавак і (або) нацэнак па таварах, у дачыненні да якіх ажыццяўляецца цэнавае рэгуляванне. Калі пры такім акругленні рознічны кошт тавару робіцца большым за гранічны ўзровень, тады памеры надбаўкі ці нацэнкі трэба карэктаваць у бок змяншэння. Пры фарміраванні цэн на цыгарэты трэба выконваць гранічны мінімальны ўзровень рознічных цэн і рабіць адпаведную карэкціроўку.

Парадак афармлення разліку цэн на рэгуляваныя тавары можа вызначацца самастойна кіраўніком арганізацыі гандлю або грамадскага харчавання, але... У Мінгандлю нагадалі, што на бульбу і агародніну аблывіканкамамі і Мінскім гарвыканкамам устаноўлены гранічныя максімальныя гандлёвыя надбаўкі. У кожнай вобласці свой узровень гандлёвых надбавак на гэтыя віды прадукцыі (у прыватнасці, на бульбу максімальная гандлёвая надбаўка ў абласцях складае 25% да адпусковай цаны). Таму суб’ектам трэба звярнуць увагу, што пасля акруглення коштаў гранічны памер гандлёвай надбаўкі на бульбу павінен скласці не больш за 25%.

Абмен расцягнення на 5,5 года

Паралельнае абарачэнне розных нацыянальных банкнот з адначасовым выманнем з гандлёвай сеткі старых грошай і зямшэннем іх на новыя працягнення з 1 ліпеня да пачатку наступнага года. Налета магазіны ўжо не будуць прымаць старыя грошы.

Абмяняць старыя грашовыя знакі на новыя можна будзе з 1 студзеня 2017 года па 31 снежня 2019 года ўключна ў Нацыянальным банку, банках і нябанкаўскіх крэдытна-фінансавых арганізацыях Беларусі. З 1 студзеня 2020 года па 31 снежня 2021-га ўключна старыя грошы на новыя можна будзе абмяняць толькі ў Нацыянальным банку. А з 1 студзеня 2022 года грашовыя знакі ўзору 2000 года будуць лічыцца несапраўднымі.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vziazda.by

■ Прававая дапамога

«НАГРЭЛІ РУКІ» НА ЧУЖЫХ МЕТРАХ

Агенцтвы нерухомаасці афіцыйна вымагалі грошы з уласнікаў жылля

Большасць беларусаў, якія надумалі набыць або прадаць жыллё, лічаць за лепшае звярнуцца па дапамогу ў рыэлтарскае агенцтва — каб другі бок не ашукаў ды дакументы ўсе былі ў парадку. Тым больш што шмат хто такую здзелку ўвогуле робіць раз у жыцці. І раптам яны высвятляюць, што несумленныя супрацоўнікі некаторых кампаній могуць падмануць і «нагрэць рукі» на гаспадарых нерухомаасці яшчэ больш, чым заўзяты рабаўнік. Прымушаюць заключаць дагавор пакупніка, які сам знайшоў патрэбны варыянт; аплачваць у «поўным пакеце» паслугі, якія не аказваліся; браць у 60 (!) разоў больш грошай, чым трэба па законе. За гэтыя і іншыя правапарушэнні за няпоўны месяц пазбаўлены ліцэнзій і закрыліся тры буйныя агенцтвы: «Агенцтва нерухомаасці «Акадэмічнае», «Бізнес Нерухомаасць» і «Цэнтр гандлю нерухомаасцю «ПАКАДАН».

Няма дагавора? Усё роўна плаці!

Апошняя кропля для спынення работы «Акадэмічнага» стаў зварот у Міністэрства юстыцыі адной з пакупніц, якую супрацоўнікі агенцтва вымушалі заплаціць за набываемае жыллё. Матывавалі гэта тым, што з прадаўцом кватэры ў іх заключаны дагавор, згодна з якім апошні аплачвае комплексную паслугу па знаходжанні рыэлтарамі патэнцыйнага пакупніка, афармленню дакументаў і шэрагу іншых. А значыцца, пакупніца таксама павінна аформіць дагавор з кампаніяй і аплаціць паслугу па падборы ёй жылля ў памеры 90 базавых велічынь (далей — БВ). Аргументы, што грамадзянка сама знайшла гэтую кватэру праз прапановы, размешчаныя ў інтэрнэце, таму паслуга па пошуку ёй не аказвалася, да ўвагі не прыمالіся.

Між тым, як адзначыў намеснік міністра юстыцыі Сяргей ЗАДЗІРАН, пры наяўнасці дагавора на аказанне паслуг з прадаўцом супрацоўнікі агенцтва не маюць права перашкаджаць патэнцыйнаму пакупніку, з якім у іх не аформлены дагавор, у набыцці маёмасці. Асабліва грубым парушэннем у дадзеным выпадку стала патрабаванне аплаты за паслугу па падборы варыянтаў жылля, якое пакупніца знайшла самастойна, без дапамогі супрацоўнікаў кампаніі.

Агенцтва «Бізнес Нерухомаасць», якое працавала з адміністрацыйнымі аб’ектамі, аказалася яшчэ больш вынаходлівым у справе ашукання кліентаў. Згодна з законам, кошт паслугі па аглядзе аб’екта нерухомаасці з пісьмовым афармленнем акта гэтага агляду каштуе 5 базавых велічынь. Аднак супрацоўнікі кампаніі прызвычаліся браць за гэтую паслугу грошы ў залежнасці ад колькасці агледжаных будынкаў. Такім чынам, набягалі сумы ў 60, 85 і нават 305 базавых, і, урэшце, выніковыя лічбы ў дагаворах з кліентамі перавышалі ўстаноўленыя ў 12, 17 і нават 60 разоў. Акрамя таго, паслугі аказвалі не толькі рыэлтары агенцтва, а і асобы, якія не мелі на гэта права.

Замест працэнтаў — базавыя велічыні

Агенцтва «ПАКАДАН» пазбавілася ліцэнзіі ў мінулую пятніцу. На гэты раз у Мінюст звярнулася жанчына, якая з дапамогай кампаніі прадавала за 245 мільёнаў беларускіх рублёў (\$18 000) пакой. (Сумы пазначаны на перыяд мінулага года. — Аўт.) Першапачатковая сума за паслугі, якую назвалі супрацоўнікі, пры завяршэнні справы ўзрасла больш чым у два разы.

На першай кансультацыі ў агенцтве ёй казалі, што за сваю працу па дапамозе ў арганізацыі продажу пакой яны возьмуць 3% ад кошту. Гэта 7 350 000 беларускіх рублёў (\$600). Такая сума прадаўца задаволіла, і яна заключыла дагавор. Аднак у выніку ёй даваялося аддаць «ПАКАДАН» не \$600, а амаль 1000 (на той момант — 18 мільёнаў). За пакой прадавец атрымала 245 мільёнаў, 18 з якіх ну ніяк не адпавядалі 3%, што яна мусіла заплаціць агенцтву згодна з першапачатковай дамоўленасцю. Выніковая сума перавысіла папярэднюю больш чым у два разы і склала 7,3% ад кошту аб’екта нерухомаасці.

— Калі мы разлічваліся з пакупніком у агенцтве, рыэлтар адлічыў з атрыманай мной сумы частку грошай (свой працэнт). Мне падалоса, што гэта больш чым \$600, але ў той момант я прамаўчала, бо лічыла, што памылілася. І ўжо калі мы накіраваліся да натарыуса, каб аформіць дакументы, стала зразумела, што не хапае амаль \$1000. Я папрасіла спецыяліста агенцтва даць мне паперы, па якіх будзе відаць, што я аплаціла іх паслугі, і якія б патлумачылі, чаму цана падрасла. Мне падрыхтавалі новы дагавор — так званы акт аб выкананых работах, дзе быў прапісаны цэлы шэраг паслуг, якія мне не аказваліся, аднак якія складалі якраз узятую з мяне суму ў 18 мільёнаў. Падпісача яго я адмовілася і звярнулася па дапамогу ў Мінюст, — расказала нам прадавец.

Аказалася, што суму ў агенцтве налічылі не ў працэнтах, а ў базавых велічынях (ажно 100 БВ). Між тым, згодна з Тарыфамі на рыэлтарскія паслугі, зацверджанымі пастановай Савета міністраў Рэспублікі Беларусь ад 14.03.2008 № 386, пры кошце аб’екта нерухомаасці да 4 200 базавых уключна кошт рыэлтарскіх паслуг складае 3% ад кошту аб’екта. Калі цана аб’екта перавысіла 4200 базавых, сума, якая адлічваецца рыэлтару, складае 1% ад кошту або налічваецца ў базавых велічынях. У дадзеным выпадку пакой каштаваў 245 мільёнаў (1361 базавая), і сума адлічэння павінна была адпавядаць менавіта тым \$600, абумоўленым з пакупніком на пачатку работы, пракаменціравалі ў Мінюсце.

Чым кіравалася агенцтва, калі налічвала суму зыходзячы з базавых велічынь, а не працэнтаў, і чаму іх было ажно 100, невядома, аднак вынік такой работы відавочны — агенцтва пазбаўлена ліцэнзіі і права на работу.

Ірына СІДАРОК. sidarok@vziazda.by